

Dionysius

Dionysius was in de 3e eeuw n.C. de eerste bisschop van Parijs. Volgens Gregorius van Tours werd hij door paus Fabianus vanuit Rome naar Gallië gezonden om de Galliërs te bekeren. Hij bouwde de eerste (houten) kerk in Lutetia (Parijs), op het Ile de la Cité waarop nu de Notre Dame ligt. Hij werd in 285 n.C. door de heidense bevolking onthoofd.

De overlevering

Het verhaal gaat vervolgens dat hij oneens was met de plaats van zijn martelaarschap, Montmartre. Daarom pakte Dionysius zijn afgehouden hoofd op en liep ermee naar de plaats waar hij begraven wilde worden, iets ten noorden van Parijs waar later de stad Saint-Denis ontstond. Dionysius wordt altijd afgebeeld als 'hoofddrager'.

Dionysius de Areopagiet

Een andere Dionysius die invloed heeft gehad in de rooms-katholieke kerken van de Middeleeuwen was Dionysius de Areopagiet, een belangrijke theoloog en filosoof. Hij was volgens de overlevering de eerste bisschop van Athene. In de Bijbel (Handelingen 17) wordt hij genoemd als degene die zich in Athene bekeerde tot het christelijk geloof. In de overlevering werd hij vereenzelvigd met Dionysius of Saint Denis, de "hoofddrager"

Eerste Gotische kathedraal

De Frankische koning Dagobert I stichtte in Saint-Denis een abdij, die vanaf 1120 onder abt Suger een grote bloei kende en een belangrijke bedevaartsplaats werd. Op deze plek liet abt Suger de eerste Gotische kathedraal bouwen en wijdde deze kerk aan Saint Denis. Alle Franse koningen werden er tot de Franse revolutie begraven. Lodewijk XVII was de laatste in 1795. Saint Denis is Frankrijks belangrijkste patroonheilige.

Patronages

Een paar oude bronnen melden dat Dionysius de middeleeuwse patroonheilige van de kerk te Uithuizen is: een pastoorzegel, en een bron uit 1664. Daarin staat dat de kerk is gebouwd op de naam van de heilige Dionysius, bisschop en martelaar. Het houten beeld van de heilige Dionysius met zijn afgehouden hoofd in zijn hand stond bovenop het altaar (Roemeling, p.384). In de zeventiende eeuw - toen de kerk van Uithuizen inmiddels in protestantse handen was overgegaan - lag het reeds lang vergeten houten beeld van de heilige "met zijn afgehouden hoofd in de hand, aleer gestaen bouen op het hoogaltaer" op de zolder van de kerk, "daer de koster sijn

duijven vut en in vliegende heeft”. ‘Wat moet je er mee?’, zal de koster gedacht hebben en heeft het toen van boven “neergesmeten ende gepresenteert aan een Holtcoper”. De houtcoper heeft ’t daarna “met een bijl aen stucken gehouwen int vijver [= vuur] geworpen.” Dit nu had hij beter niet kunnen doen, want: “Seer corts hiernaer is sijn vrouw in de kraem beuallen van een kreupele soon, die nu noch dese dag creupel gaet laengst de straet.” De relatie tussen het verbranden van de beschermheilige van de kerk en de handicap van de zoon was destijds overduidelijk.

Verder zou volgens een pastoorszegel uit 1409 Dionysius wel eens de patroonheilige van de NH kerk van Adorp kunnen zijn.

Noch in de kerk van Adorp, noch in de kerk van Uithuizen zijn nu nog afbeeldingen te vinden die verwijzen naar Dionysius. De keuze voor Dionysius als patroonheilige is niet duidelijk.

Bronnen

- Roemeling, O.D.J., *Heiligen en Heren: Studies over het Parochiewezen in het Noorden van Nederland vóór 1600*, Leeuwarden: O.D.J. Roemeling en de Fryske Academy, 2013.
- Stijn van der Linden, *De Heiligen*, Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Contact, 2002

